

SK

EN

EN

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 24.11.2009
KOM(2009)647 v konečnom znení

PRACOVNÝ DOKUMENT KOMISIE

KONZULTÁCIA O BUDÚCEJ STRATÉGIÍ EÚ DO ROKU 2020

PRACOVNÝ DOKUMENT KOMISIE

KONZULTÁCIA O BUDÚCEJ STRATÉGII EÚ DO ROKU 2020

(Text s významom pre EHP)

Európa prechádza obdobím veľkých zmien

Európu zasiahla najhoršia hospodárska a finančná kríza za posledné desaťročia a spôsobila prudký pokles hospodárskej činnosti. Miera nezamestnanosti môže v roku 2010 dosiahnuť úroveň dvojciferných čísel – takúto situáciu sme nezažili už desaťročie.

Spoločné opatrenia zamerané na záchranu finančného systému, podporu dopytu a obnovenie dôvery prostredníctvom verejnej intervencie pomohli zabrániť hospodárskemu kolapsu. Kríza však oslabilu našu odolnosť. EÚ musí vynaložiť väčšiu snahu spolupracovať s cieľom úspešne prekonať krízu a vytvoriť ďalšiu generáciu verejných politík v úplne odlišných podmienkach.

Prekonanie krízy by malo zároveň predstavovať prvý krok smerom k novému trvalo udržateľnému sociálnemu trhovému hospodárstvu, inteligentnejšiemu a ekologickejšiemu hospodárstvu, v ktorom dosiahneme prosperitu vďaka inovačným postupom a lepšiemu využívaniu zdrojov a v ktorom kľúčovú úlohu budú zohrávať znalosti. Tieto nové hnacie mechanizmy by nám mali pomôcť pri získavaní nových zdrojov udržateľného rastu a vytváraní nových pracovných príležitostí s cieľom bojovať proti rastúcej nezamestnanosti, ktorej budú naše spoločnosti pravdepodobne čeliť v najbližších rokoch. Podarí sa nám to však len ak navrhujeme a začneme uplatňovať odvážne opatrenia na úrovni politík. V opačnom prípade hrozí Európe obdobie pomalého rastu, ktoré môže ešte viac skomplikovať riešenie hlavných problémov, ktorým momentálne čelíme.

Pre dosiahnutie udržateľného rastu je potrebné prijať opatrenia, v ktorých budú ľudia a zodpovednosť stáť na prvom mieste. Hrozí, že úsilie vynaložené v uplynulom desaťročí, ktoré viedlo k zníženiu miery nezamestnanosti v EÚ z 12% na 7 %, bude v dôsledku krízy zmarené. Potrebujeme preto nové zdroje rastu, aby sme nahradili stratu pracovných miest v dôsledku krízy.

Tento nový prístup musí ťažiť zo situácie v dnešnom svete globalizácie a vzájomnej závislosti, význam ktorých kríza ešte zdôraznila. EÚ sa musí snažiť doma a tiež na medzinárodných fórach, napríklad v rámci G20, aby využila nové možnosti nevyhnutné na dosiahnutie našich cieľov stanovených do roku 2020.

Plánovaná stratégia EÚ do roku 2020 je navrhovaná so zámerom pokračovať v súčasnej lisabonskej stratégii, ktorá bola stratégiou reformy EÚ počas posledného desaťročia a pomohla EÚ prekonať ťažké časy počas nedávnej krízy. Stratégia EÚ do roku 2020 vychádza z výsledkov, ktoré dosiahla ako partnerstvo pre rast a vytváranie pracovných miest, pričom ju prispôbujú aktuálnym podmienkam s cieľom riešiť nové výzvy. Čerpá takisto z výhod, ktoré priniesla koordinovaná reakcia na krízu v podobe európskeho plánu na oživenie hospodárstva. Komisia sa domnieva, že stratégia EÚ do roku 2020 by sa mala zamerať na kľúčové oblasti politík, v ktorých môže spolupráca medzi EÚ a členskými štátmi priniesť najlepšie výsledky, ako aj na väčšiu efektivitu prostredníctvom lepšieho využívania dostupných nástrojov politiky.

Cieľom tohto konzultačného dokumentu je získať od ostatných inštitúcií a zainteresovaných strán ich názory na nový koncept. Komisia má v úmysle prijať formálne oznámenie, ktoré bude predložené na jarnom zasadnutí Európskej rady začiatkom roka 2010. Úspešné dosiahnutie vízie do roku 2020 závisí od partnerstva zameraného na pokrok, spájajúceho záväzky členských štátov prijať opatrenia na národnej úrovni a uplatňujúceho nástroje Spoločenstva s cieľom naplno využiť potenciál na úrovni EÚ. Komisia preto vo svojom oznámení stanoví opatrenia, ktoré považuje za potrebné prijať na národnej úrovni, ako aj podrobné návrhy opatrení na úrovni Spoločenstva.

Rozpoznanie ťažkostí a riešenie nových výziev

Predpokladom úspešnej stratégie EÚ do roku 2020 je dôkladná analýza ťažkostí, ktorým budú tvorcovia politik čeliť v najbližších rokoch a zároveň správne identifikovanie výziev, ktoré EÚ bude musieť riešiť.

Finančná a hospodárska kríza tvrdo zasiahla verejné financovanie, podniky, zamestnanosť a domácnosti. Politici budú musieť na všetkých úrovniach hľadať spôsoby ako oživiť hospodársku dynamiku, pričom k dispozícii budú mať len obmedzenú rozpočtovú rezervu. Deficity verejných sektorov sa postupne darí dostať pod kontrolu a v tejto súvislosti je potrebné nájsť spôsoby, ako reorganizovať verejné výdavky, aby umožnili dosiahnuť našu víziu do roku 2020. Zníženie výdavkov v oblastiach orientovaných na budúcnosť, ako sú vzdelávanie a výskum, by komplikovalo dosiahnutie tohto cieľa.

V rámci rozvoja novej vízie a smerovania politiky EÚ musíme uznať nevyhnutnosť šetriť energiu, prírodné zdroje a suroviny. Konkurencieschopnosť nášho priemyslu a našich hospodárstiev v budúcnosti bude závisieť od ich efektívnejšieho využívania a vyššej produktivity.

Zároveň musíme čeliť výzve, ktorú predstavuje európsky demografický vývoj. Už v období pred krízou sa v dôsledku zmien demografického vývoja, t. j. klesajúceho podielu mladých ľudí na celkovej populácii, predpokladal výrazne nižší potenciálny rast do roku 2020. Kríza ešte viac vystupňovala dlhodobé výzvy v sociálnej oblasti, ktorým v súčasnosti čelí Európa, ako sú integrácia rastúceho počtu prisťahovalcov, sociálne vyčleňovanie, chudoba detí a solidarita medzi generáciami v súvislosti so starnúcou spoločnosťou. S cieľom zdolať tieto výzvy bude musieť výrazne vzrásť miera zamestnanosti mužov i žien a bude potrebné zmodernizovať systémy sociálnej ochrany, aby poskytovali primerané riešenia budúcich potrieb našej spoločnosti.

Nové politiky musia teda preukázateľne prispieť k sociálnej súdržnosti, bojovať proti nezamestnanosti a podporovať sociálne začleňovanie a zároveň zabezpečiť dobre fungujúce trhy práce. V tejto súvislosti bude potrebné prehodnotiť systémy vzdelávania a trhy práce, zvýšiť mobilitu a oživiť dynamiku Európy s cieľom uvoľniť náš inovačný a kreatívny potenciál.

Výzva vytvoriť inteligentnejšie a ekologickejšie hospodárstvo si bude vyžadovať zvýšenú mieru koordinácie politik s cieľom posilniť konkurencieschopnosť hospodárstva. Ak chceme pri plnení našich tematických priorít do roku 2020 dosiahnuť reálne výsledky, musia byť naše sociálne, hospodárske a environmentálne ciele úzko previazané. Prostredníctvom tohto dokumentu sa Komisia snaží získať názory, ako môže EÚ stanoviť svoje priority v horizonte desiatich rokov tak, aby Únia mala možnosť spolupracovať s orgánmi na národnej úrovni

s cieľom prekonať súčasnú krízu a zmobilizovať nové zdroje rastu, ktoré zabezpečia sociálnu a územnú súdržnosť v súlade s hlavnými zásadami novej Lisabonskej zmluvy.

Kľúčové priority EÚ do roku 2020

Na ceste smerujúcej k udržateľnému sociálnemu trhovému hospodárstvu, inteligentnejšiemu a ekologickejšiemu hospodárstvu musí Európa sledovať spoločné priority a pracovať na ich dosiahnutí v období niekoľkých rokov. Žiadny členský štát nemôže úspešne vyriešiť tieto výzvy sám a politiku EÚ zároveň nie je možné definovať iba ako súčet vnútroštátnych politík 27 krajín. Keď všetci pracujú na jednej vízii, je výsledok v konečnom dôsledku viac ako len súčet jej jednotlivých častí. Ide o stratégiu pre všetky členské štáty, bez ohľadu na ich veľkosť, rok prístupu k EÚ a stupeň rozvoja. Rozšírená EÚ pozostáva z krajín s rôznymi úrovňami rozvoja a teda aj rôznymi potrebami. Avšak vízia EÚ do roku 2020 sa týka všetkých členských krajín a je možné ju prispôbiť rôznym východiskovým situáciám a národným špecifikám s cieľom podporiť rast pre všetkých.

Ľuďom aj podnikom sa ponúkajú obrovské možnosti, len ich musia viesť využiť. Cieľom Komisie je urobiť z Európy konkurencieschopný a prosperujúci hospodársky priestor, ktorý bude vzorom pre ostatných, bude založený na znalostiach, bude súdržný, ekologickejší a otvorený a bude rásť rýchlo a udržateľne a dosahovať vysokú úroveň zamestnanosti a sociálneho pokroku. Bez posilnenej a konkurencieschopnej priemyselnej základne, moderného sektoru služieb a prosperujúceho poľnohospodárstva, vidieckeho hospodárstva a odvetvia námornej dopravy sa Európe nepodarí tento cieľ dosiahnuť. EÚ má pri vytváraní takejto spoločnosti budúcnosti výhodu „prvého ťahu“ a môže ťažiť z toho, že vytvorí konkurencieschopné inovatívne produkty, vybuduje infraštruktúry budúcnosti, vstúpi na nové trhy a vytvorí nové pracovné miesta vysokej kvality.

Výhod je však oveľa viac. Európa, ktorá bude otvorená svetu, bude so svojimi hodnotami aj naďalej vzorom pre ostatné krajiny a bude podporovať stanovenie prísnejších kritérií, pokiaľ ide o prácu, životné prostredie a bezpečnosť na celom svete. Týmto spôsobom môže Európa v pozícii svetového lídra preukázať, že pri uplatňovaní toho správneho politického rámca a plnom využití nových aktérov a štruktúr vytvorených v rámci Lisabonskej zmluvy je možné zachovať si otvorenosť nevyhnutnú na zabezpečenie pretrvávajúcej hospodárskej dynamiky a pritom rešpektovať obavy našich občanov v sociálnej a environmentálnej oblasti.

Komisia identifikuje tieto priority, ktoré predstavujú hybnú silu na dosiahnutie cieľov stratégie EÚ do roku 2020:

- (1) ***Vytváranie hodnôt prostredníctvom rastu založeného na znalostiach.*** Vo svete, v ktorom je rozhodujúca inovácia, pokiaľ ide o produkty a postupy, budú podporované príležitosti a sociálna súdržnosť, pričom sa využije potenciál, ktorý ponúka vzdelávanie, výskum a digitálna ekonomika.
- (2) ***Posilnenie postavenia občanov v inkluzívnych spoločnostiach.*** Nadobudnutie nových zručností, podpora kreativity a inovácie, rozvoj podnikania a plynulý prechod medzi zamestnaniami budú zohrávať rozhodujúcu úlohu vo svete, ktorý bude ponúkať viac pracovných príležitostí výmenou za väčšiu adaptabilitu.
- (3) ***Vytváranie konkurencieschopného, prepojeného a ekologickejšieho hospodárstva.*** EÚ by mala účinnejšie konkurovať a zvyšovať svoju produktivitu znižovaním a efektívnejším využívaním energie získavanej z neobnoviteľných zdrojov vo svete

s vysokými cenami energií a zdrojov a zároveň vyššej hospodárskej súťaže na trhu s energiami a zdrojmi. Podporí tým rast a prispeje k dosiahnutiu našich cieľov v oblasti životného prostredia. Ťažiť z toho budú všetky odvetvia hospodárstva, od tradičnej výroby až po zakladanie hi-tech podnikov. Modernizovanie a vzájomné prepojenie infraštruktúry, znižovanie administratívnej záťaže a urýchlené prenikanie inovácií na trh zohráva takisto dôležitú úlohu pri dosahovaní tohto cieľa.

Tieto priority budú určovať smerovanie vytvárania politik v rámci EÚ aj mimo nej. Neoddeliteľnou súčasťou stratégie EÚ do roku 2020 bude podpora medzinárodnej spolupráce a multilaterálneho riadenia s efektívnymi a spravodlivými medzinárodnými systémami obchodovania a financií podliehajúcimi pravidlám. Komisia sa snaží získať názory na tieto priority, ktoré považuje za hybnú silu stratégie EÚ do roku 2020.

1. Vytváranie hodnôt prostredníctvom rastu založeného na znalostiach

Znalosti sú hybnou silou udržateľného rastu. V rýchlom sa meniacom svete majú **vzdelanie, výskum, inovácia a kreativita** rozhodujúci význam.

Podpora **vzdelávania** je jedným z najúčinnějších spôsobov, ako bojovať proti nerovným podmienkam a chudobe. Je nevyhnutne potrebné venovať sa problému súvisiacemu s veľkým počtom osôb dosahujúcich slabé výsledky v základných zručnostiach (čítanie, matematika a prírodné vedy) s cieľom zlepšiť šance mladých ľudí zamestnať sa a začleniť sa po skončení štúdia do pracovného trhu. Predchádzanie predčasnému ukončeniu vzdelávania znižuje budúce vylúčenie z trhu práce a s tým súvisiacu hrozbu sociálneho vyčlenenia. S cieľom zabezpečiť, aby mal každý rovnaký prístup k vzdelávaniu, je potrebné klásť väčší dôraz na ohrozené skupiny, rodovú rovnosť a sociálnu súdržnosť.

V Európe sa nachádza viacero z najlepších svetových univerzít. Mali by sme sa však snažiť ešte viac zvýšiť tento podiel a premeniť ich na skutočný hnací motor znalostí a rastu. Nebude si to vyžadovať len investície, ale aj reformy a v prípade potreby konsolidáciu, užšiu spoluprácu aj s podnikmi a otvorenejší postoj k zmenám. Európske univerzity by mali byť porovnateľné s najlepšimi univerzitami vo svete, aby boli pilierom v tomto procese zmien. Zvyšovanie kvality európskych univerzít a ich výskumu by malo byť spojené s väčšou mobilitou študentov, aby mali možnosť získavať nové poznatky a jazykové schopnosti, mali skúsenosť so štúdiom a životom v zahraničí a vytváraním sietí. Je potrebné zamyslieť sa nad novou fázou súčasných programov Erasmus, Leonardo a Erasmus Mundus a doplniť ich národnými iniciatívami, aby mali všetci mladí ľudia v Európe možnosť absolvovať časť svojho štúdia v iných členských štátoch.

Neoddeliteľnou súčasťou vízie EÚ do roku 2020 je efektívny a účinný Európsky **výskumný priestor** s dostatočnými zdrojmi. EÚ potrebuje zvýšiť svoje úsilie v oblasti výskumu prostredníctvom spájania zdrojov, spoločného budovania hlavných infraštruktúr v oblasti výskumu v rámci EÚ a zvyšovania kvality výskumu na úroveň svetovej špičky. Zároveň potrebuje maximalizovať a urýchliť praktické využívanie výskumu pre európske podniky a MSP aj prostredníctvom hlavných partnerstiev medzi verejným a súkromným sektorom. Atraktivita a výsledky Európy ako miesta výskumu závisia aj od vytvorenia vnútorného trhu a atraktívnych kariérnych možností pre výskumných pracovníkov. Možné riešenie spočíva vo vytvorení výskumného partnerstva medzi EÚ a členskými štátmi, ktoré čo najviac zvýši synergiu s ostatnými oblasťami politik, najmä s inováciou a vzdelávaním. EÚ musí vytvoriť atraktívnejšie rámcové podmienky pre **inováciu a kreativitu**, okrem iného aj prostredníctvom podporovania rozvoja podnikov založených na znalostiach. Osobitný problém predstavuje

dostupnosť úverov, nielen v dôsledku krízy, ale aj preto, že niektoré nové zdroje rastu, ako napríklad tvorivé odvetvia, sa viažu na nové druhy financovania prispôsobené ich obchodným modelom. Inovatívne podniky by mali mať zabezpečený prístup k spoločnému využívaniu verejných a súkromných zdrojov rastového kapitálu, napríklad k rizikovému kapitálu. Toto by malo byť spojené s odstraňovaním administratívnej záťaže a pomocou v technickej oblasti na podporu malých inovatívnych podnikov.

Na rozvoj kreativity, kapacity znalosti a výskumu v Európe potrebujeme spoľahlivý systém na ochranu práv duševného vlastníctva, ktorý umožní účinnú a efektívnu ochranu, umožní rozbehnutie inovatívnych podnikov, zabezpečí autorom transparentné spravovanie ich práv, pomôže univerzitám a výskumným ústavom získavať kapitál prostredníctvom komerčného využívania ich nápadov a vynálezov.

Európa by mala naplno využívať potenciál **digitálnej ekonomiky** postavený na dobrých výsledkoch v oblasti technológií a znalostí. Digitálna ekonomika ponúka výborné možnosti samostatným malým a stredným podnikom so zameraním na odvetvie výroby a služieb a tiež podnikom dodávajúcim produkty veľkým spoločnostiam. Nové inovatívne podniky vytvárajú nové, častokrát veľmi cenné pracovné miesta v rámci EÚ. Môžu zohrávať dôležitú úlohu pri regionálnom rozvoji. Z tohto dôvodu predstavuje ambiciózne európske digitálne programy, ktoré podnikajú konkrétne kroky k úplnému dovŕšeniu jednotného trhu online, kľúčový prvok pri udržateľnom oživení hospodárstva a sociálnom rozvoji Európy. S tým súvisiaci rast produktivity podporí inováciu a kreativitu, štátnym službám umožní fungovať jednoduchšie a efektívnejšie dosahovať výsledky a zvýši možnosti aktívnej účasti a demokratického vyjadrenia. Plnohodnotná účasť na každodennom živote si nevyhnutne vyžaduje prístup k internetu. Európa potrebuje vytvorenie účinných politík v oblasti digitálneho začleňovania a zručností s cieľom podporovať aktívnu účasť a vyjadrenie názorov prostredníctvom internetovej siete.

Cieľom EÚ stanoveným do roku 2020 je vytvoriť pomocou prvotriednej znalostnej infraštruktúry skutočný európsky znalostný priestor, v ktorom budú všetky zúčastnené strany (študenti, učitelia, výskumní pracovníci, vzdelávacie a výskumné inštitúcie a podniky) využívať výhody voľného pohybu osôb, znalostí a technológií (piata sloboda).

2. Posilnenie postavenia občanov v inkluzívnych spoločnostiach

Mnohé pracovné miesta, ktoré boli zrušené, nebudú po skončení krízy nahradené inými. Premena EÚ na inteligentnejšie a ekologickejšie hospodárstvo s vyššou konkurencieschopnosťou podporí vytváranie nových pracovných miest a bude reakciou na vysokú mieru nezamestnanosti. Než sa však tento prechod uskutoční, bude potrebné vynaložiť veľké úsilie, aby ľudia nevypadli zo systému, neboli vyčlenení a zároveň bola zabezpečená sociálna súdržnosť. Nová schéma produktívneho života obsahuje namiesto tradičného poradia (vzdelanie, práca a odchod do dôchodku) niekoľko možností vstupu na trh práce a odchodu z neho počas produktívneho života, ktoré ľuďom ponúkajú rôzne šance. Vyžaduje si to vytvorenie rámca na organizovanie a podporu týchto zmien, prípadne nadviazanie na niektoré opatrenia prijaté počas krízy (napr. skrátený pracovný úväzok spojený s ďalším vzdelávaním).

Budú vytvorené nové pracovné miesta, ktoré si budú vyžadovať nové zručnosti. Bude potrebné navrhnuť spôsob prechodu medzi jednotlivými pracovnými miestami a medzi vzdelávaním a pracovaním. V tejto súvislosti je potrebné začať naplno uplatňovať **flexiistotu**. Ide o to, nájsť najlepší spôsob, ako rozšíriť flexibilitu trhov práce z hľadiska organizácie práce a pracovných vzťahov na jednej strane a bezpečnosť poskytovanú celoživotným vzdelávaním

a primeranou sociálnou ochranou na strane druhej. Je potrebné zlepšiť prístup k celoživotnému vzdelávaniu a univerzity by mali byť prístupnejšie pre neštandardných študentov.

Zručnosti predstavujú kľúčový prvok hospodárskeho rastu, zvyšovania produktivity v Európe a vytvárania pracovných miest. Celoživotné vzdelávanie je hlavným prvkom na uľahčenie zmien v súvislosti s pracovnými miestami a pracovnými zameraniami a predstavuje ochranu pred stratou ľudského kapitálu v prípade dlhodobej nezamestnanosti. Digitálna ekonomika zároveň ponúka nové možnosti diaľkového vzdelávania sa ako súčasť celoživotného vzdelávania a tiež formy komunikácie, ktoré menia pracovný svet, skracujú vzdialenosti a v rastúcej miere reálne umožňujú vykonávať prácu na veľkú vzdialenosť.

Nevyhnutnou, nie však jedinou podmienkou je zabezpečiť, aby naši zamestnanci mali zručnosti potrebné v znalostnej ekonomike. Je potrebné lepšie zosúladiť ponuku a dopyt. Je potrebné podporovať mobilitu pracovných síl, aby ľudia mohli využívať nové príležitosti tým, že sa presťahujú tam, kde sú ich zručnosti najviac potrebné. Mali by sme svoju pozornosť upriamiť na budúcnosť a zosúladiť budúce zručnosti s potrebami, najmä pokiaľ ide o nové pracovné oblasti, ako sú „zelené“ pracovné miesta a iné oblasti rastu, napríklad v sektore zdravotníctva. Potenciál migrácie nie je plne zohľadnený pri vytváraní politik na úrovni EÚ alebo vnútroštátnych úrovniach aj napriek tomu, že predstavuje podstatný príspevok k rastu. Mieru zamestnanosti prisťahovalcov je možné zvýšiť, najmä pokiaľ ide o určité kategórie, ako sú prisťahovalci s nízkou úrovňou vzdelanosti, ženy a prisťahovalci, ktorí prišli len nedávno.

Najlepšou ochranou pred **chudobou a vyčlenením** je pravdepodobne pracovné miesto. Avšak samotné pracovné miesto nezabezpečí zníženie chudoby alebo sociálne začlenenie. Bude potrebné vytvoriť moderné systémy sociálnej bezpečnosti a dôchodkové systémy zohľadňujúce krízu a starnutie obyvateľstva Európy, aby bola tým, ktorí sú dočasne nezamestnaní, poskytnutá primeraná podpora príjmu a sociálna istota. Jedným zo spôsobov podporovania sociálnej spravodlivosti je boj s neúčinnou segmentáciou trhu práce.

S cieľom vytvoriť viac pracovných miest je potrebné podporiť v Európe kultúru naklonenú podnikaniu s pozitívnejším prístupom k podstupovaniu rizík a schopnosťou inovovať. **Samostatná zárobková činnosť** by mala predstavovať reálnu alternatívu pre tých, ktorí nedávno prišli o zamestnanie. Bude si to však vyžadovať odstránenie prekážok, ako je nespravodlivé zaobchádzanie so samostatne zárobkovo činnými osobami v rámci väčšiny systémov sociálneho poistenia a problémov, ktoré vznikajú pri sťahovaní sa do iného členského štátu kvôli tomu, že sociálne a dôchodkové práva nie sú dostatočne prenosné.

Cieľom do roku 2020 je vytvoriť pracovné miesta, zvýšiť mieru zamestnanosti obyvateľstva v produktívnom veku, vytvoriť lepšie pracovné miesta s vyššou kvalitou a vyššou produktivitou a tiež spravodlivé zaobchádzanie, bezpečnosť a skutočná možnosť pre každého zamestnať sa, vytvoriť podniky a riadiť zmeny na trhu práce prostredníctvom moderných a finančne udržateľných sociálnych systémov a systémov sociálneho zabezpečenia.

3. Vytváranie konkurencieschopného, prepojeného a ekologickejšieho hospodárstva.

Európa potrebuje zostať aj naďalej konkurencieschopnou v budúcom svete pomerne vysokých cien energií, obmedzení emisií uhlíka a výrazne vyššej konkurencie v oblasti zdrojov. Efektívnejšie využívanie zdrojov vrátane energie a uplatňovanie nových ekologickejších technológií prispeje k podpore rastu, vytváraniu nových pracovných miest a služieb a pomôže

EÚ udržať si silnú výrobnú základňu a dynamický sektor služieb a splniť jej ciele v oblasti životného prostredia a klímy. Podmienkou úspechu je zabezpečenie dobre fungujúceho trhu s výrobkami, trhu služieb a práce. Ekologizácia hospodárstva neznamena len vytváranie nových priemyselných odvetví. Rovnako dôležité je aj urýchlenie modernizácie existujúcich priemyselných sektorov v Európe, z ktorých mnohé v dôsledku krízy už prechádzajú reštrukturalizáciou. Dosiahnutie týchto cieľov bude nevyhnutné, pokiaľ chce EÚ konkurovať v celosvetovom meradle, keďže všetky krajiny budú hľadať riešenia týchto výziev.

To znamená, že je potrebné efektívnejšie využívať materiálne vstupy v hospodárstve a dosahovať vyššiu **produktivitu** znižovaním tlaku na zdroje. Znamená to, že je potrebné posunúť naše hospodárstvo prostredníctvom cielenej regulácie (napr. podporou energeticky účinných výrobkov a systémov), prostredníctvom obchodovania s emisiami, daňovej reformy, grantov, dotácií a úverov, prostredníctvom politik verejných investícií a obstarávania a prostredníctvom orientácie rozpočtov výskumu a inovácie na tento cieľ.

Modernizácia a vzájomné prepojenie infraštruktúr a zabezpečenie účinnej hospodárskej súťaže medzi sieťovými odvetviami na jednotnom trhu sú kľúčom k zlepšeniu konkurencieschopnosti a súčasne k dosiahnutiu konkrétnych prínosov pre spotrebiteľov. Je nanajvýš dôležité, aby Európa investovala do trvalo udržateľných vysokorychlostných sietí. Európa potrebuje 100 % širokopásmové pokrytie čo najskôr a potrebuje dosiahnuť rozšírenie vysokorychlostného internetu prostredníctvom rozsiahleho programu investícií do optických sietí a bezdrôtového širokého pásma.

K dosiahnutiu viacerých cieľov vrátane dekarbonizácie, bezpečnosti dopravy, energetickej bezpečnosti a konkurencieschopnosti nášho sieťového hospodárstva prispieva okrem rozšírenia vysokorychlostného internetu aj rozvoj inteligentnej a modernej **dopravnej a energetickej** infraštruktúry.

Na dosiahnutie takého komplexného posunu bude potrebné prehodnotiť dopravnú politiku. K základným prvkom bude patriť lepšia integrácia dopravných sietí, vývoj alternatív cestnej dopravy, podpora čistých technológií a modernizácia infraštruktúry. Veľké európske projekty ako Galileo, GMES, inteligentné riadenie cestnej, železničnej (ERTMS) a leteckej dopravy (SESAR) budú zohrávať kľúčovú úlohu v integrácii dopravných sietí.

Do roku 2030 bude musieť EÚ nahradiť polovicu zo svojich existujúcich elektrární. Ak teraz urobíme správne strategické investičné rozhodnutia, do začiatku dvadsiatych rokov tohto storočia by výroba elektrickej energie mohla byť z dvoch tretín nízkouhlíková a bezpečnejšia. V tomto kontexte vývoj európskej supersiete pre elektrickú energiu umožní značné zvýšenie podielu obnoviteľnej elektrickej energie a jej decentralizovanú výrobu. Zlepšenie energetickej účinnosti bude tiež nevyhnutné, keďže ide o najmenej nákladný spôsob znižovania emisií a súčasne zvyšovania energetickej nezávislosti Európy.

Podpora priemyslu s dôrazom na udržateľnosť, inováciu a zručnosti potrebné na zachovanie konkurencieschopnosti priemyslu EÚ na svetových trhoch si vyžaduje nový prístup k **priemyselnej politike** z dôvodu jej významu pre rast a vytváranie pracovných miest a pre rozvoj inovácie. Stabilné a predvídateľné rámcové podmienky by mali pomôcť priemyslu reagovať na budúce výzvy v oblasti konkurencieschopnosti. V dôsledku krízy budú musieť podniky vo viacerých sektoroch riešiť nadbytočné štruktúrne kapacity a bude potrebné, aby EÚ uľahčila uskutočnenie reštrukturalizácie sociálne prijateľným spôsobom pri súčasnom zachovaní rovnocenných podmienok. To si vyžaduje integrovanú priemyselnú politiku, ktorá bude podporovať konkurencieschopné trhové mechanizmy a vyvíjať nové zdroje

udržateľného rastu s dôrazom na inovačnú kapacitu, ekologickú inováciu, nové aktivačné technológie a zručnosti. Táto transformácia poskytne tiež príležitosť na zlepšenie regulačného rámca, zvýšenie územnej súdržnosti a vytváranie lepších podmienok pre podnikanie, na posilnenie rozvoja MSP a podporu potenciálu ich rastu a internacionalizácie.

Politika štátnej pomoci bude v období priemyselnej reštrukturalizácie zohrávať kľúčovú úlohu pri podpore prechodu k inteligentnejšiemu a ekologickejšiemu hospodárstvu. Pravidlá štátnej pomoci boli v posledných rokoch zrevidované. Európske podniky zvýšili svoju produktivitu a dosiahli úspory z rozsahu využitím príležitostí, ktoré ponúka jednotný trh. Pri súčasnej potrebe adaptácie v niektorých sektoroch bude Komisia aj naďalej dohliadať na to, aby jednotný trh predstavoval v EÚ základ rastu a boja proti riziku znižovania štátnych výdavkov.

Našou úlohou do roku 2020 je splnenie dohodnutých cieľov týkajúcich sa zmeny klímy a energetiky, posilnenie našej priemyselnej základne, plné rozvinutie potenciálu MSP a reagovanie na potreby budúcnosti zvyšovaním produktivity a znižovaním závislosti na zdrojoch.

Realizácia: východiskovým bodom je úspešné prekonanie krízy

Prvou úlohou pre EÚ je samozrejme úspešné prekonanie krízy prostredníctvom podpory celkových stratégií jej ukončenia vytvorených na zabezpečenie vyrovnaného a udržateľného rastu a zdravých fiškálnych politík. Recesia a finančné tlaky zaznamenali väčší dosah na tie krajiny, ktoré boli už pri vypuknutí krízy postihnuté zásadnými nevyváženosťami alebo nedostatkami politiky. Táto rôznorodá situácia si vyžaduje diferencovanú a zároveň koordinovanú reakciu. Účinky jednotlivých reakcií sa šíria medzi krajinami a oblasťami politiky, čo si vyžaduje efektívnu koordináciu na úrovni EÚ. Je najmä potrebné zachovať rovnocenné podmienky vo finančnom a obchodnom sektore a v koordinovanej stratégii prekonania krízy zohľadniť jej účinky „prelievania“ na makroekonomiku.

V dôsledku krízy sa finančné zdroje ocitli pod tlakom. Problémy pretrvávajúce vo finančnom systéme sa preto musia urýchlene vyriešiť, aby bolo možné podporovať obnovu. Sprístupnenie úverov a účinný dohľad nad finančným trhom budú mať zásadný význam pre obnovu a prechod na hodnotové hospodárstvo bude závisieť od dostupnosti kapitálu na financovanie inovácie. Tieto nové priority sa musia zohľadniť aj v rozpočtových politikách.

Spôsob, ako dosiahnuť rovnováhu nepretržitej potreby finančnej podpory krátkodobých požiadaviek s potrebou obnovenia udržateľných verejných financií a makroekonomickou stabilitou, predstavuje kľúčovú výzvu. Existuje riziko, že obnova bude pomalá a nevytvorí dostatočný rast zamestnanosti na zníženie vysokých úrovní nezamestnanosti.

Realizácia: využitie nového prístupu k existujúcim nástrojom

Na úspešné prekonanie krízy a dosiahnutie cieľov EÚ stanovených na rok 2020 Komisia považuje za potrebné vytvoriť stratégiu konvergenzie a integrácie, ktorá by zreteľnejšie odrážala pokročilú vzájomnú závislosť EÚ, a to:

- vzájomnú závislosť medzi členskými štátmi vo forme (pozitívnych alebo negatívnych) „prelievajúcich sa“ účinkov vnútroštátnych opatrení, najmä v eurozóne,

- vzájomnú závislosť medzi rôznymi úrovňami vlády (EÚ, členské štáty, regióny, sociálni partneri – viacvrstvové riadenie),
- vzájomnú závislosť medzi rôznymi politikami, medzi politikami a nástrojmi a význam integrácie politiky pre dosiahnutie celkových cieľov,
- vzájomnú závislosť na globálnej úrovni – žiadny z členských štátov nie je dostatočne veľký na to, aby bol schopný udržať krok s rozvíjajúcimi sa ekonomikami alebo uskutočniť sám túto transformáciu.

Výzva stať sa udržateľným sociálnym trhovým hospodárstvom, t. j. hospodárstvom, ktoré by bolo inkluzívnejšie, inteligentnejšie a ekologickejšie, si bude vyžadovať zvýšenú politickú koordináciu, lepšie spolupôsobenie prostredníctvom efektívnej subsidiarity a posilnenie partnerstva medzi EÚ a členskými štátmi pri vytváraní a vykonávaní verejných politík. Je potrebná integrácia rôznych nástrojov politík spájajúca inštitucionálne reformy s lepšou reguláciou, s novými iniciatívami a verejnými investíciami.

➤ Využitie jednotného trhu v plnej miere

Rámec **jednotného trhu** nám poskytuje rozmer a rozsah, ktoré sú potrebné na dosiahnutie týchto cieľov. Je ústredným nástrojom, ktorý zabezpečuje pre občanov skutočné výhody vyplývajúce z intenzívnejšej hospodárskej súťaže a z pôsobenia podnikov v rovnocenných podmienkach – pokiaľ sa pravidlá jednotného trhu správne implementujú vrátane ich implementácie do odvetvových politík. EÚ však ešte stále nevyužíva všetky výhody jednotného trhu vytvorené pred takmer dvadsiatimi rokmi: naďalej pretrvávajú prekážky cezhraničných činností, ktoré vedú k obmedzovaniu možností pre spotrebiteľov, cenovej konkurencie a potenciálnej produktivity. Na nasmerovanie jednotného trhu tak, aby slúžil na dosiahnutie cieľov EÚ stanovených do roku 2020, potrebuje EÚ dobre fungujúce trhy, na ktorých bude hospodárska súťaž a prístup spotrebiteľov stimulovať rast a inováciu. Posilnenie postavenia občanov znamená tiež dosiahnuť, aby trhy fungovali v ich prospech. Občania musia mať právo zúčastňovať sa na jednotnom trhu v plnej miere. To si vyžaduje posilnenie ich schopnosti nakupovať tovary a služby aj v zahraničí, najmä prostredníctvom internetu, a ich dôvery k takémuto nákupu.

Jednotný trh zaznamenal od svojho pôvodného vytvorenia značný vývoj. Bol vytvorený pred rozšírením internetu a pred tým, ako sa informačné a komunikačné technológie stali jednou z hlavných hybných síl rastu a ako sa služby stali v takej miere dominantnou časťou európskeho hospodárstva. Vznik nových služieb (napr. on-line služieb ako e-zdravotníctvo) prináša obrovský potenciál. Komisia sa domnieva, že na dosiahnutie priorít EÚ stanovených do roku 2020 je naliehavo potrebné prekonať roztrieštenie, ktoré v súčasnosti blokuje tok internetového obsahu a prístup pre užívateľov a spoločnosti, a prispôbiť jednotný trh súčasným podmienkam a požiadavkám budúcej hospodárskej situácie.

➤ Začlenenie stratégie EÚ do roku 2020 do globálneho kontextu

Táto nová agenda tvorí súčasť kontextu globalizácie, ktorý bude aj v ďalšom desaťročí jednou z hlavných hybných síl Európskeho dynamizmu. Nielen EÚ si je vedomá možností zvyšovania konkurencieschopnosti a prosperity, ktoré poskytuje inteligentné a ekologické hospodárstvo; aj iné krajiny si vytýčili podobné priority a vo veľkej miere investujú do ekologických technológií, IKT a inteligentných sietí. Aby si EÚ udržala svoju vedúcu pozíciu, musí rýchle reagovať na ponúkajúce sa možnosti, predvídať budúce potreby a pružne na ne

reagovať. Kríza zdôraznila mieru vzájomnej závislosti medzi európskym a globálnym hospodárstvom. Aby sme dosiahli naše ciele stanovené do roku 2020, musíme v rámci G20 a medzinárodných fór rozhodným spôsobom presadzovať zásady, ktoré sú základom trvalo udržateľného sociálneho trhového hospodárstva v globálnom kontexte.

Medzinárodný obchod predstavuje jednu z hybných síl rastu, zamestnanosti a investovania v Európe. Prostredníctvom WTO a bilaterálnych dohôd by sme mali konať s cieľom zabezpečiť odstraňovanie prekážok medzinárodných tokov obchodu a investícií a presadzovať otvorené celosvetové obchodovanie založené na pravidlách. Tiež by sme mali prehĺbiť naše ekonomické a politické vzťahy s kľúčovými strategickými partnermi a zamerať sa najmä na otázky prístupu na trh, prístupu k energiám a surovinám a na pokrok v dosahovaní environmentálnych a sociálnych cieľov.

➤ Podpora rastu využitím Paktu o stabilite a raste v plnej miere

Pakt o stabilite a raste bude spolu s ďalšími multilaterálnymi nástrojmi dohľadu zohrávať dôležitú úlohu pri nasmerovaní rozpočtových politík na dosahovanie fiškálnej konsolidácie a súčasnom uvoľňovaní rozpočtových prostriedkov na zabezpečenie udržateľného rastu a pracovných miest. Pri konsolidácii verejných financií budú musieť členské štáty presmerovať verejné výdavky na tematické ciele EÚ stanovené do roku 2020 s cieľom uskutočniť potrebné investície do budúcnosti Európy. V čase výrazných finančných obmedzení je o to dôležitejšie investovať obmedzené zdroje do udržateľného rastu. Investície a štrukturálne reformy, cieľom ktorých je dosiahnutie inteligentnejšieho, prepojeného a ekologickejšieho hospodárstva, vytvoria viac príjmov a uľahčia konsolidáciu verejných financií.

Rozsiahlu transformáciu zároveň nie je možné dosiahnuť bez investovania do ľudí a výrobných kapacít. Na rozvoj potenciálu hospodárstva by sa mali v plnom rozsahu zaviesť štrukturálne reformy s cieľom vytvoriť nové zdroje rastu. Pre vytvorenie a implementáciu posilnenej **agendy štrukturálnych reforiem** založenej na opatreniach zameraných na zvýšenie rastového potenciálu a produktivity bude tiež prínosná koordinácia na úrovni EÚ, v neposlednej miere s cieľom plne využiť fungovanie jednotného trhu.

Aj v čase nevyhnutnej fiškálnej konsolidácie umožňuje Pakt o stabilite a raste vytvoriť priestor na investovanie do budúcnosti. To zahŕňa uprednostňovanie investícií do výskumu a vývoja a nových technológií, do inovácie, vysoko kvalitného vzdelávania a rozvoja zručností, do „inteligentných“ sietí; znamená to kombinovanie investovania s modernizáciou existujúcich štruktúr vrátane zlepšenia efektivity verejnej správy prostredníctvom regulačnej reformy.

➤ Zohľadnenie politických priorít v našich verejných rozpočtoch

Po odsúhlasení sa tieto nové priority musia odzrkadliť aj v rozpočtových politikách. Komisia má v úmysle zohľadniť ich v revízii rozpočtu, ktorú uverejní budúci rok, a vo svojich návrhoch budúcich viacročných finančných rámcov. Podobne by aj členské štáty mali revidovať svoje verejné výdavky s cieľom zlepšiť kvalitu a účinnosť a – napriek významným finančným obmedzeniam – nájsť možnosti investovania do udržateľného rastu. Súčasne je potrebné preskúmať aj možnosti nových finančných modelov (ako sú verejno-súkromné partnerstvá s pákovým efektom financovania EÚ alebo EIB) s cieľom spojiť zdroje z verejných a súkromných sektorov a maximalizovať ich dosah.

➤ Stanovenie jasnej štruktúry riadenia na dosiahnutie účinnosti novej stratégie

Stratégia bude zameraná na dosiahnutie obmedzeného počtu hlavných cieľov prostredníctvom partnerského prístupu. Konkrétne opatrenia a ciele tejto stratégie možno dosiahnuť len prostredníctvom partnerstva, keďže je nevyhnutné, aby sa uskutočnili na úrovni EÚ, ako aj na vnútroštátnej a regionálnej úrovni, pričom spolupráca medzi týmito úrovňami zabezpečí úplné využitie potenciálu tejto stratégie. Pokiaľ ide o Radu, koordináčnym strediskom budúcej stratégie by mala byť Európska rada, keďže je to orgán, ktorý zabezpečuje integráciu politik a riadi vzájomné prepojenie medzi členskými štátmi a EÚ. Na základe nových ustanovení Lisabonskej zmluvy by Európska rada preto mala riadiť túto stratégiu, vykonávať kľúčové rozhodnutia a stanoviť jej ciele. Úlohou útvarov Rady, ako je Rada ECOFIN alebo relevantné tematické Rady, by bolo implementovať tieto rozhodnutia integrovaným spôsobom, pričom by každý z týchto útvarov pôsobil v rámci svojej oblasti kompetencií s cieľom dosiahnuť dlhodobé méty vízie EÚ do roku 2020.

Komisia by uvítala, aby Európsky parlament zohrával oveľa výraznejšiu úlohu v novej štruktúre riadenia. Nad rámec svojej tradičnej roly v oblasti integrovaných usmernení a zamestnanosti by Parlament mohol byť vyzvaný na vyjadrenie svojich názorov týkajúcich sa stratégie EÚ do roku 2020 pred jarným zasadnutím Európskej rady.

Vízia EÚ do roku 2020 si bude vyžadovať aktívnu podporu zúčastnených strán, akými sú sociálni partneri a občianska spoločnosť. Jej prijatie vo všetkých regiónoch EÚ bude tiež rozhodujúce pre jej úspech a Komisia by uvítala mimoriadny záujem národných parlamentov o túto novú stratégiu už v priebehu jej vývoja.

Jarné zasadnutie Európskej rady v roku 2010 by na základe návrhu Komisie, ktorý bude predložený začiatkom roku 2010, malo rozhodnúť o smerovaní tejto stratégie v období nasledujúcich piatich rokov. Európska rada by mala vytýčiť niekoľko hlavných cieľov a vymedziť zodpovedajúce opatrenia politiky, ktoré sa budú uskutočňovať v spoločnom úsilí EÚ a členských štátov. Závery Európskej rady s príslušnými orientáciami pre politiky EÚ a členské štáty by sa teda stali základom integrovaných usmernení ustanovených podľa Zmluvy.

Členské štáty by pre každý z týchto cieľov mali stanoviť svoje vnútroštátne ciele na obdobie piatich rokov, ktoré by zodpovedali ich rozličným situáciám a východiskovým bodom. Komisia a Európska rada budú každoročne monitorovať pokrok v členských štátoch a na úrovni EÚ.

Pripomienky

Komisia vyzýva na predloženie pripomienok a návrhov k myšlienkam prezentovaným v tomto dokumente. Tieto pripomienky a návrhy zasielajte na mailovú adresu EU2020@ec.europa.eu do 15. januára 2010.

Pokiaľ autor/ka príspevku nebude mať námietky proti uverejneniu jeho osobných údajov s odôvodnením, že by takéto uverejnenie poškodilo jeho/jej legitímne záujmy, budú prijaté príspevky uverejnené na internete. V prípade námietok môže byť príspevok uverejnený v anonymnej podobe. Profesionálne združenia zasielajúce svoje odpovede na túto konzultáciu sú vyzvané, aby sa, ak tak ešte neurobili, zaregistrovali v registri Komisie pre záujmové skupiny (<http://ec.europa.eu/transparency/regin/>). Tento register bol vytvorený v rámci európskej

iniciatívy týkajúcej sa transparentnosti s cieľom poskytnúť Komisii a širokej verejnosti informácie o cieľoch, financovaní a štruktúre zástupcov záujmových skupín.